

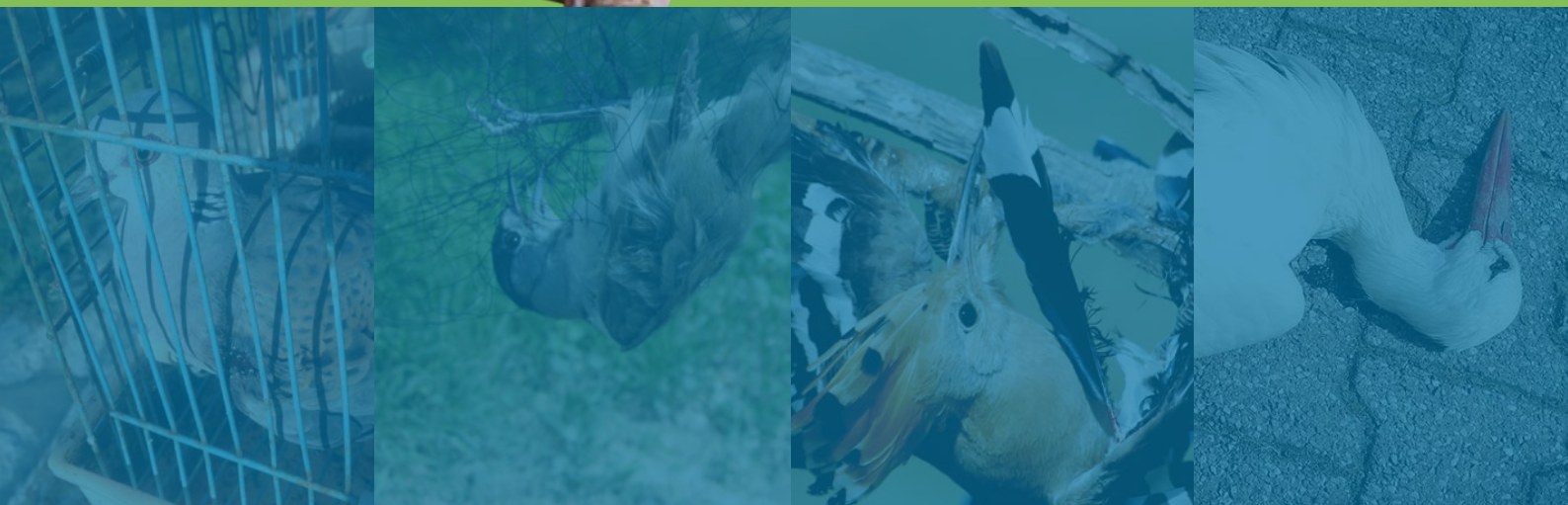
Layman's report - izvještaj za javnost

LIFE Against Bird Crime 2018-2022

Provedba Strategije EU-a o biološkoj raznolikosti: podizanje svijesti i jačanje kapaciteta za borbu protiv krivolova na ptice u prioritetnim zemljama

LIFE17/GIE/NL/000599

PODACI O PROJEKTU

Naslov: Provedba Strategije EU-a o biološkoj raznolikosti: podizanje svijesti i jačanje kapaciteta za borbu protiv krivolova na ptice u prioritetnim zemljama

Akronim projekta: LIFE Against Bird Crime

Datum početka: 1. rujna 2018. Datum završetka: 31. listopada 2022.

POPIS KORISNIKA

**Naziv korisnika
koordinatora:**

**Naziv pridruženih
korisnika:**

**Naziv
sufinancijera:**

Ukupan proračun: 1,827,689 Eura

Ukupan prihvatljivi proračun projekta: 1,817,614 Eura

Zatraženi financijski doprinosi EU-a: 1,088,026 Eura (= 59,86% ukupnog prihvatljivog proračuna)

flightforsurvival.org/life-against-bird-crimes

PROGRAM LIFE

LIFE je kratica za L'Instrument Financier pour l'Environnement (Financijski instrument za okoliš) Europske unije. Osnovan je 1992. u svrhu promoviranja interesa zajednice za projekte očuvanja prirode i okoliša. Od tada je Programom LIFE sufinancirano više od 4.600 projekata s ukupnim doprinosom od približno 6,5 milijardi eura.

Prioritetno područje LIFE-a Okolišno upravljanje i informacije, u okviru potprograma Okoliš, sufinancira bespovratna sredstva za projekte informiranja, podizanja svijesti i širenja informacija kojima je cilj podržati komunikaciju, upravljanje i širenje informacija u području okoliša te olakšati razmjenu znanja o uspješnim rješenjima i praksama za očuvanje okoliša.

PREDGOVOR

Ova publikacija sažima četverogodišnji rad na projektu LIFE Against Bird Crime. Projekt je dio šire strategije koju je BirdLife partnerstvo započelo pred desetak godina i stoga se ovi rezultati uklapaju i nastavljaju na širi raspon napora suzbijanja nezakonitog ubijanja, uzimanja iz prirode i trgovine divljim pticama.

Nezakonito ubijanje i hvatanje ptica (eng. illegal killing and trapping of birds - IKB) prepoznato je kao značajna prijetnja našim migratornim vrstama ptica. BirdLife International i partneri već dugi niz godina vode bitku na terenu protiv nezakonitog ubijanja ptica u regiji Sredozemlja. 2016. godine BirdLife International objavio je prvu znanstvenu procjenu područja, opsega i vrsta zahvaćenih nezakonitim ubijanjem u Sredozemlju. Procijenjeno je da se svake godine ubije ili uhvati između 11 i 36 milijuna ptica!¹

BirdLife partnerstvo neumorno je radilo na tome da se u Sredozemlju postigne stanje koje je danas. Međunarodna zajednica sada prepoznaje nezakonito ubijanje ptica kao ozbiljan zločin, a vlade su se sporazumom Konvencije o zaštiti migratornih vrsta i Bernske konvencije obvezale smanjiti tu prijetnju u regiji do 50% između 2020. i 2030.

U skladu s nultom tolerancijom BirdLifea prema nezakonitom ubijanju ptica, ova obveza podržana je glavnim ciljem projekta koji je usmjeren na održivo smanjenje nezakonitog ubijanja ptica na lokacijama projekta. Dok su učinkovito zakonodavstvo i provedba zakona ključne stavke u suzbijanju ove protuzakonite prakse, provedba sama po sebi neće promijeniti mišljenje i emocije ljudi. Stoga su se projektni partneri, osim na praćenje i otkrivanje, usredotočili na zagovaranje, komunikaciju i edukaciju.

Pčelarica (*Merops apiaster*)
Fotografija: Birdlife Cyprus

¹ Brochet *et al.* (2016). Preliminary assessment of the scope and scale of illegal killing and taking of birds in the Mediterranean. *Bird Conservation International*, 26(1), 1-28. doi:10.1017/S0959270915000416

<https://www.cambridge.org/core/journals/bird-conservation-international/article/preliminary-assessment-of-the-scope-and-scale-of-illegal-killing-and-taking-of-birds-in-the-mediterranean/34A06A94874DB94BE2BBACC4F96C3B5F>

Crnokapa grmuša (*Sylvia atricapilla*)
Fotografija: BirdLife Europe & Central Asia

SADRŽAJ

Predgovor.....	3
Prijetnja	6
Naš pristup	10
Metode	11
Praćenje i otkrivanje: koliko ptica se još uvijek nezakonito ubija u projektnim područjima?	11
Upravljanje podacima: koncept baze podataka ..	16
Zakonodavstvo i politika.....	16
Provedba zakona	18
Podizanje svijesti i edukacija	21
Procjena socioekonomskog utjecaja	24
Rezultati: koliko je ptica spašeno projektom?	25
Zaključak	26
Zahvale	26

PRIJETNJA

Nezakonito ubijanje ptica

Nezakonito ubijanje, hvatanje ili trgovina divljim pticama definirani su kao oblik namjerne radnje koja rezultira smrću ptice ili njenim uzimanjem iz divljine koje je zabranjeno nacionalnim zakonodavstvom. Nezakonito ubijanje ptica još je prisutno u mnogim državama Europske unije, a neka područja određena su kao crne točke. Nadalje, rasprostranjenost nezakonitog ubijanja izvan EU izravno utječe na migratorne vrste unutar EU.

Razlozi za nezakonito ubijanje ili uzimanje ptica su raznoliki: hrana, trgovina, sport, „zabava“, kućni ljubimci ili vabilice za lov drugih ptica. Često se ti razlozi preklapaju što znači da ptica koja se primarno ubila „iz sporta“ može biti prodana ili pojedena. I metode za ove nezakonite radnje variraju: najčešći oblici su nezakonit odstrel, hvatanje, trovanje ili pljačkanje gnijezda.

Važnost borbe protiv nezakonitog ubijanja ptica

Podaci koje su prikupili stručnjaci i partneri BirdLifea tijekom 2014. i 2015. o razmjeru nezakonitog ubijanja ptica šokirali su svijet. Analizom stanja otkrilo se da se 25 milijuna ptica godišnje nezakonito ubije ili ukloni iz divljine samo u regiji Sredozemlja² Ugrožene vrste, već pogođene drugim prijetnjama poput gubitka staništa ili klimatskih promjena, još bliže su izumiranju – i sve to zbog radnji koje otvoreno krše zakon.

Države projekta (Cipar, Hrvatska, Grčka i Italija) imaju najveću procijenjenu stopu nezakonitog ubijanja ptica u europskom dijelu Sredozemlja. Te četiri države zajedno odgovorne su za nezakonito stradavanje preko devet milijuna ptica godišnje.

² BirdLife International (2015) The Killing. Cambridge, UK: BirdLife International
https://www.birdlife.org/wp-content/uploads/2022/05/The_Killing_01-28_low.pdf

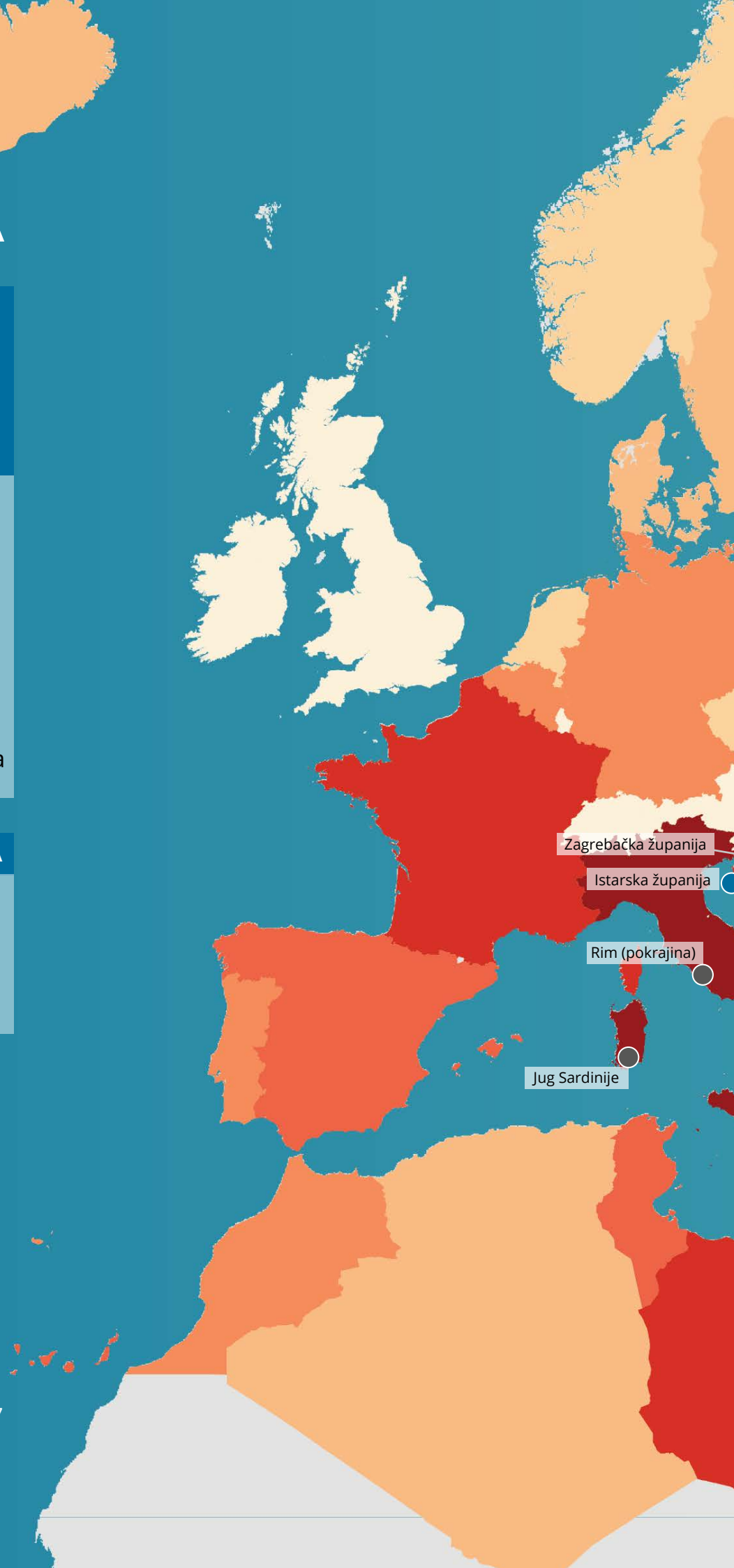
PODRUČJA DJELOVANJA

NEZAKONITO UBIJANJE I HVATANJE PTICA

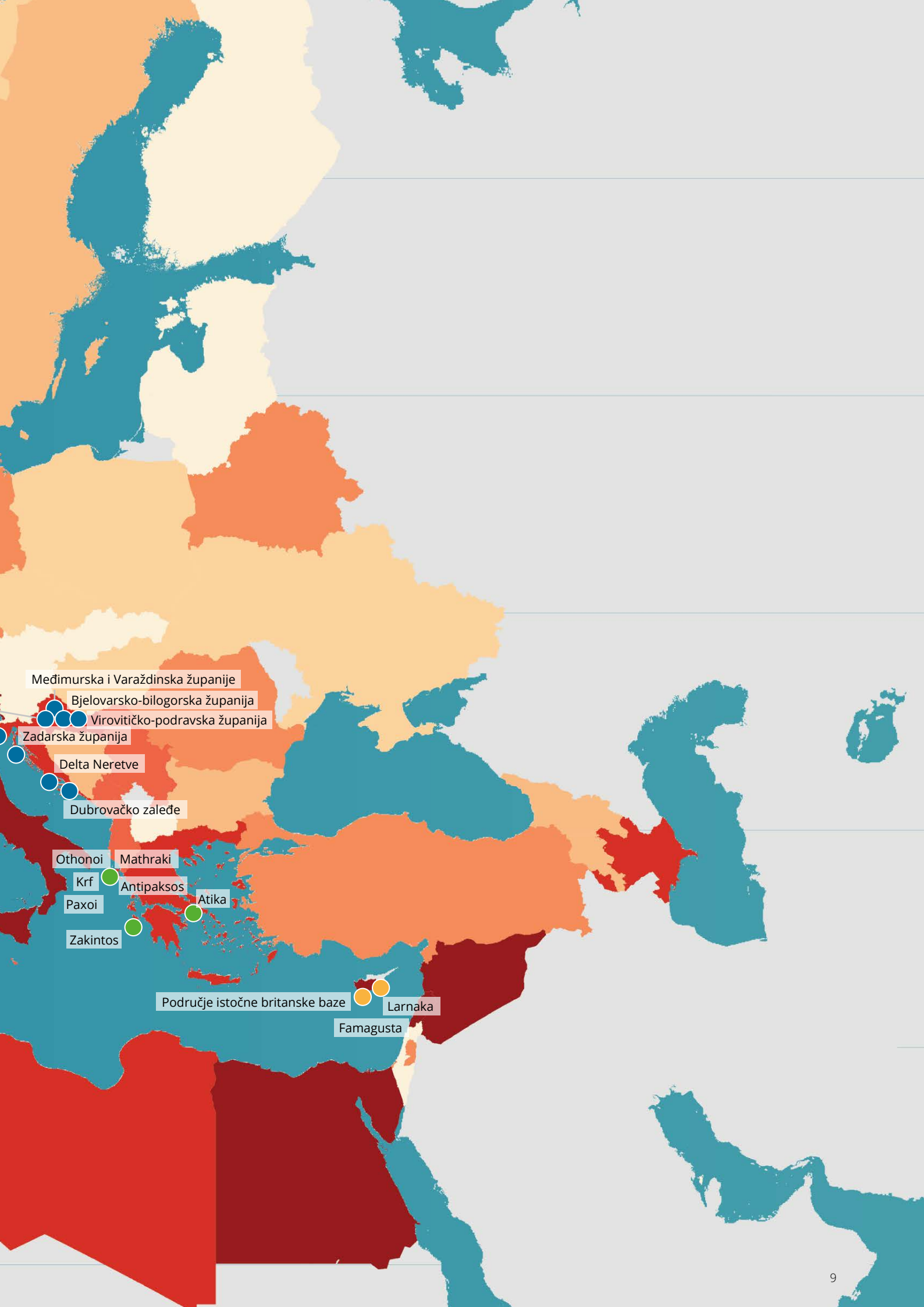
Procjena broja nezakonito ubijenih ili zatočenih ptica po državi godišnje

NAŠA PROJEKTNA PODRUČJA

Izvor: Brochet et al. 2016, 2017

Međimurska i Varaždinska županije

Bjelovarsko-bilogorska županija

Virovitičko-podravska županija

Zadarska županija

Delta Neretve

Dubrovačko zaleđe

Othonoi

Mathraki

Krf

Antipaksos

Paxoi

Atika

Zakintos

Područje istočne britanske baze

Larnaka

Famagusta

NAŠ PRISTUP

Češljugari (*Carduelis carduelis*)
Fotografija: HOS

Dugoročni cilj projekta je spriječiti i suzbiti krivolov na ptice u prioritetnim državama, s posebnim naglaskom na učinkovitu provedbu zakona na ključnim lokacijama, izgradnju kapaciteta institucija za provedbu zakona i regulatornih institucija, unaprjeđenje i usklađivanje zakonodavstva. Kako bi osigurali provedbu zakona i učinkovito zakonodavstvo, radimo izravno s vladama, agencijama za provedbu zakona i sudovima kroz obuku i zajedničko djelovanje pružajući im tehničku podršku, informacije i resurse. Omogućujemo usvajanje i osiguravamo implementaciju strateških nacionalnih akcijskih planova u suradnji s relevantnim dionicima na državnoj i međunarodnoj razini te stvaramo strateške saveze s relevantnim međunarodnim akterima.

METODE

Praćenje i otkrivanje: koliko ptica se još uvijek nezakonito ubija u projektnim područjima?

Za prikupljanje pouzdanih informacija o nezakonitim aktivnostima neophodno je stalno prikupljanje podataka. Slijedeći standardizirane protokole možemo pratiti razmjere nezakonitog ubijanja ptica u regiji i procijeniti trendove. To je najizravnije mjerenje utjecaja rada protiv krivolova kojeg provode zaštitari prirode i policijski službenici.

U lipnju 2019. se u sklopu projekta organizirala međunarodna radionica o metodologiji praćenja nezakonitog ubijanja ptica. Publikaciju [Smjernice i pregled najboljih praksi za praćenje stanja nezakonitog ubijanja i uzimanja ptica iz prirode](#)³ BirdLife Internationala iz 2015. nekoliko smo puta tijekom trajanja projekta ažurirali i nadopunili novim tehnikama i studijama slučajeva.

Područja najviše zahvaćena nezakonitim ubijanjem ptica identificirana su kao najgore lokacije. Usredotočili smo se na praćenje aktivnosti i prikupljanje dokaza na terenu na nekim od tih crnih točaka (vidi kartu):

CIPAR

BirdLife Cipar, uz pomoć Kraljevskog društva za zaštitu ptica (Royal Society for the Protection of Birds, RSPB, BirdLife Ujedinjeno Kraljevstvo) i uz savjetovanje s nadležnim tijelima, provodi program nadzora nezakonitog hvatanja ptica od 2002. Zahvaljujući ovom programu nadzora BirdLife Cipar ima najduži neprekinuti zapis podataka s terena u Sredozemlju što omogućuje pouzdan pregled situacije nezakonitog hvatanja ptica u državi.

Crnokapa grmuša (*Sylvia atricapilla*) ulovljena u mrežu
Fotografija: BirdLife Cyprus

³ BirdLife International (2019.) Smjernice i pregled najboljih praksi za praćenje stanja nezakonitog ubijanja i uzimanja ptica iz prirode – 2. izdanje.

<https://www.biom.hr/wp-content/uploads/2022/08/A-best-practice-guide-for-monitoring-illegal-killing-and-taking-of-birds.pdf>

Lipu – Talijanski partner BirdLifea trenutno provodi dugoročne aktivnosti praćenja. Zahvaljujući uspješnoj suradnji s Corpo Forestale dello Stato (Državna uprava za šume) i karabinjerima (talijanska policijska postrojba), volonteri Lipua sudjeluju u operacijama protiv krivolova od 2016. Te aktivnosti provode oni volonteri koje je pokrajinska vlada postavila kao „lovočuvare dobrovoljce“. Takozvana operacija Opoziv bori se protiv upotrebe električnih vabilica i snimača koji se, usprkos zabrani, učestalo koriste u lovu na ševe i drozdove. Više informacija na stranici 19.

Bijela roda (*Ciconia ciconia*)
Fotografija: Lipu

Grčki BirdLife partner, Hellenic Ornithological Society (HOS) razvio je postupak praćenja i protokole za praćenje nezakonite trgovine u trgovinama kućnih ljubimaca i na tržnicama. Protokolima se služe njihovi volonteri, a rezultat su deseci prijava nadležnim tijelima, što je dovelo do manjeg broja nezakonitih radnji na velikoj tržnici u Shistosu, zapadno od Atene, gdje se svake nedjelje nezakonito trgovalo stotinama ptica pjevica. HOS je započeo sa sustavnim praćenjem nezakonitog proljetnog odstrela na Jonskom otočju u proljeće 2019. Proljetni lov ptica općenito je zabranjen u EU Direktivom o pticama i prema nacionalnom zakonodavstvu. Međutim, proljetni lov na grlice (*Streptopelia turtur*) široko je zastupljen na Jonskom otočju jer se smatra tradicijom. Pomoću automatiziranih snimača zvuka HOS je uspio snimiti i izbrojati pucnjeve tijekom proljetnog razdoblja lova kad je lov zabranjen. Više informacija na stranici 14.

Ozlijeđena grlica (*Streptopelia turtur*)
Fotografija: HOS, Eugenia Panoriou

Hrvatski partner BirdLifea, Udruga BIOM, u suradnji s čuvarima prirode iz zaštićenih područja Međimurske prirode - Javne ustanove za zaštitu prirode, izradila je protokol za uklanjanje ilegalnih čeka iz zaštićenih područja i područja ekološke mreže Natura 2000. Protokol je podijeljen Upravi za zaštitu prirode i svim službama čuvara prirode u Hrvatskoj. Ilegalne čeke naročito su rasprostranjene u močvarnim područjima i koriste se za krivolov ptica močvarica. U okviru projekta i u suradnji s lokalnim tijelima, Udruga BIOM uspješno je uklonila 25 ilegalnih čeka u nekoliko regija. Više informacija na stranici 20.

Rušenje čeka za krivolov na rijeci Dravi
Fotografija: BIOM

Upotreba jedinica za akustično snimanje za otkrivanje pucnjeva u Grčkoj

Postoji nekoliko prednosti upotrebe pasivnih metoda praćenja nezakonitog odstrela u Grčkoj. Prvo, pasivno akustično praćenje (eng. passive acoustic monitoring, PAM) omogućuje snimanje ukupnog broja pucnjeva tijekom čitave sezone umjesto manjeg uzorka po danima. Također, senzori nisu osjetljivi na klimatske uvjete i mogu snimati bez prekida, po kiši ili suncu. Analiza podataka PAM-a je transparentna. Rezultati su dostupni za post-hoc obradu svim zainteresiranim stranama. Za akustične senzore potrebno je malo truda tijekom faze prikupljanja podataka. Nakon postavljanja senzora istraživači se mogu posvetiti drugim projektnim aktivnostima.

Za uspostavu mreže pasivnog akustičnog nadzora, HOS je upotrijebio (polu)autonomne jedinice za akustično snimanje (eng. acoustic recording unit, ARU), pojednostavljeno nazvane 'akustični senzori'. Senzori su postavljeni izvan zakonske lovne sezone, stoga svi snimljeni pucnjevi upućuju na krivolov.

HOS je upotrijebio akustični program za analizu skenirajući podatke s algoritmima otkrivanja, dizajniranih za tu potrebu, koji označavaju dijelove podataka s navodnim pucnjevima kako bi se odvojile lažne pozitivne od točnih pozitivnih detekcija. Postoje i lažni negativni – pucnjevi koji su se dogodili, ali ih algoritmi nisu otkrili. Zato se mali ali reprezentativan uzorak podataka mora ručno pregledati kako bi se procijenio udio točnih (ručno prebrojanih pucnjeva) koji su otkriveni algoritmom. Ovo je bitan korak jer se završni broj otkrivenih pucnjeva usklađuje s brojem procijenjenih propuštenih. U konačnici imamo datoteku koja sadržava lokaciju (senzor), datum i vrijeme svakog pucnja. Može se upotrebljavati za procjenu vrhunca razdoblja krivolova, dnevnih obrazaca te za usporedbu pritiska krivolova unutar lokacija i/ili godina.

Jedan od izazova PAM-a je pretvorba broja pucnjeva u procjenu broja ubijenih ili ozlijeđenih životinja, kao i identifikacija vrste. Kako bi to postigli, služimo se konzervativnom procjenom temeljenom na promatranjima na terenu, razgovorima s lokalnim stanovništvom i stopi ubijenih životinja prijavljenih za slične vrste u međunarodnoj literaturi. U proljeće 2021. akustični senzori zabilježili su 20.905 nezakonitih pucnjeva unutar područja istraživanja, što bi značilo 32.613 procijenjenih pucnjeva ako se uzme u obzir stopa algoritma. Taj broj mogao bi značiti 8.154 ubijenih ptica unutar područja istraživanja na otocima Zante, Krf, Paxoi, Antipaxoi, Mathraki and Othonoi.

Tajni nadzor za hvatanje i kažnjavanje krivolovaca na Cipru

Jedinstvena i uspješna suradnja dovela je do velike promjene u nezakonitom hvatanju ptica u najgoroj crnoj točki nezakonitog ubijanja ptica u zemlji: Istočnom suverenom području vojne baze Ujedinjenog Kraljevstva. Prekretnica je postignuta kad je policija suverenog područja započela suradnju s osobljem specijalne istrage RSPB-a, BirdLife partnera iz Ujedinjenog Kraljevstva i s BirdLife Cipar. Suradnja je započela 2016. kad je istražni tim prvi puta postavio skrivene kamere na nekoliko žarišnih točaka nezakonitog hvatanja ptica pjevica u Istočnom suverenom području na Cipru.

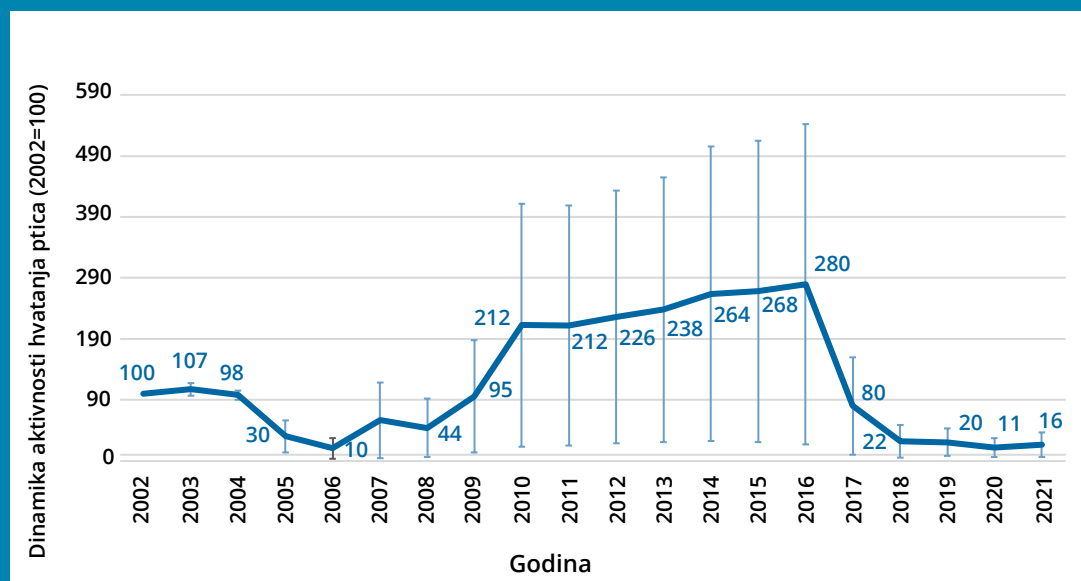
Prije postavljanja kamera za prikupljanje dokaza dobiveno je dopuštenje od policije. Šokantne snimke prikazuju pojedince kako vade iscrpljene ptice iz mreža, ubijaju ih nožem i bacaju tijela u kante. Snimke su predane sudu kao dokaz, a počinitelji su osuđeni nizom novčanih kazni, uključujući uvjetne zatvorske kazne.

Upotreba metode tajnog nadzora nastavila se sljedećih godina i pokazala kako moderna tehnologija može podržati i unaprijediti provedbu

zakona protiv nezakonitog hvatanja ptica pjevica na Cipru. Također, sudu se dostavljaju konkretni dokazi za izricanje kazni, a to je ključni element u suzbijanju zločina nad divljim životinjama. Rezultat je drastično smanjenje aktivnosti nezakonitog hvatanja ptica pjevica u suverenim područjima, što je prikazano u grafikonu u nastavku.

Trendovi jesenskih aktivnosti s nezakonitim mrežama za hvatanje u Istočnim suverenim područjima na Cipru prikazani u izvješću BirdLife Cipra o nezakonitom hvatanju ptica pjevica za jesen 2021.

Upravljanje podacima: koncept baze podataka

Dok se praćenje razmjera nezakonitog ubijanja ptica odvija odvojeno na različitim područjima, izazov je skupiti podatke na međunarodnoj razini. Sveobuhvatna europska baza podataka o slučajevima krivolova na ptice omogućila bi nam praćenje razmjera, vrsta i provedbe zakona na razini kontinenta. To bi nam zatim pomoglo pri boljem kreiranju politika, reduciranju nedostataka u postojećoj regulativi i njenoj provedbi i izgradnji bolje međunarodne suradnje gdje je potrebno.

Za postizanje ovog cilja provedena je studija o postojećim europskim bazama podataka koje prikupljaju podatke o slučajevima nezakonitog ubijanja ptica. Napravili smo popis kontakata s preko 140 dionika i prikupili informacije o strukturi i nedostacima baza podataka koje su već u upotrebi, a koje bi potencijalno mogle biti izvor unosa za međunarodnu bazu podataka. Zatim smo izradili detaljno izvješće s [preporukom](#)⁴ za europsku bazu podataka o krivolovu na ptice, uključujući tehničke specifikacije za zahtjeve, strukturu i format te analizu proračuna za razvoj i održavanje takve baze podataka.

Zakonodavstvo i politika

Međunarodna suradnja

Zbog ogromnog broja vrsta ptica koje su dovedene do izumiranja, njihovo očuvanje postalo je globalni problem koji zahtijeva hitnu i koordiniranu međunarodnu akciju. Postoji određen broj povezanih i odobrenih akcijskih planova kojise bave suzbijanjem nezakonitog ubijanja, hvatanja i trgovine ptica u Europskoj uniji i široj Europi, kao što je prijašnji Tuniški akcijski plan 2013. – 2020. i [Plan EU-a za suzbijanje nezakonitog ubijanja ptica](#). Kao nastavak, Bernska konven-

cija i Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (CMS), njihove ugovorne stranke i promatrači zajedno s partnerima i relevantnim dionicima razvili su [Rimski strateški plan 2020. – 2030.: suzbijanje nezakonitog ubijanja, uzimanja i trgovine divljim pticama u Europi i regiji Sredozemlja \(Rome Strategic Plan 2020 – 2030: Eradicating Illegal Killing, Taking and Trade in Wild Birds in Europe and the Mediterranean region\)](#). Premda je provedba ovog akcijskog plana prioritet organizacija civilnog društva i međunarodnih agencija, kontinuirani napredak u smanjenju nezakonitih aktivnosti osigurat će se jedino pod uvjetom da države članice usvoje plan.

Rezultati projekta podijeljeni su s međunarodnim agencijama i organizacijama civilnog društva, a na razini država članica prošireni su putem mreže nacionalnih kontaktnih točaka i kontakata utvrđenih ovim i drugim projektima. Konzorcij je aktivno sudjelovao na zajedničkim sastancima mreže posebnih kontaktnih točaka Bernske konvencije o suzbijanju nezakonitog ubijanja, hvatanja i trgovine divljim pticama i CSM-ove međuvladine radne skupine za rješavanje nezakonitog ubijanja, hvatanja i trgovine migratornim pticama u Sredozemlju. Naš doprinos bio je ključan kao podrška usvajanju ambicioznog Rimskog strateškog plana i pozivanju vlada na odgovornost.

Rimski strateški plan poziva na održavanje i jačanje pristupa nulte tolerancije prema nezakonitom ubijanju ptica, a vizija Plana je iskorijeniti nezakonito ubijanje, uzimanje iz prirode i trgovinu divljim pticama. Trenutačni cilj za vrijeme trajanja Plana je smanjenje opsega i razmjera nezakonitog ubijanja, uzimanja iz prirode i trgovine divljim pticama za najmanje 50 % do 2030. Za postizanje tog cilja države članice moraju znatno povećati svoje napore u borbi protiv nezakonitog ubijanja. BirdLife partneri pokazali su se kao najjači saveznici u toj borbi.

Trening prepoznavanja ptica za ključne dionike
Fotografija: BIOM

⁴ BirdLife International (2022). Towards the development of a European IKB database - recommendation report https://flightforsurvival.org/wp-content/uploads/2022/06/DBrecommendations_report.pdf

Nacionalni akcijski planovi

U okviru Rimskog strateškog plana 2020.-2030. Bernska konvencija i CMS izradit će predložak nacionalnog akcijskog plana (NAP) za rješavanje problema nezakonitog ubijanja, hvatanja i uzimanja divljih vrsta. NAP je strateški dokument koji navodi prikladne aktivnosti za suzbijanje nezakonitog ubijanja, uzimanja iz prirode i trgovine divljim pticama, a moraju ga izraditi i službeno odobriti nadležna tijela. Tijekom izrade NAP-a, svaka država mora utvrditi radnje koje su najrelevantnije za situaciju u državi kako bi se problem učinkovito riješio. Postupak izrade i provedbe provodi vlada, međutim, uključenost svih relevantnih državnih tijela i dionika ključna je za uspješno djelovanje ovog tipa akcijskog plana. NAP se zatim redovito prati, procjenjuje i revidira kako bi se postigli dogovoreni ciljevi.

Kao što je već navedeno, vlada i nadležna tijela glavni su akteri u vođenju ovog procesa, ali nevladine organizacije kao projektni partneri pružile su važnu podršku svojim vladama. [Predloženi format](#)⁵ izrađen je kao rezultat online radionice o nacionalnim akcijskim planovima za borbu protiv nezakonitog ubijanja ptica održane 8. i 9. ožujka 2021. Radionica je provedena u sklopu projekata LIFE against Bird Crime, Safe Flyways i Adriatic Flyway 4 u organizaciji BirdLife Cipar, EuroNatur, BirdLife Europe & Central Asia i BirdLife International.

⁵ BirdLife Cyprus, EuroNatur & BirdLife International (2021). Format for National Action Plans for Addressing the Illegal Killing, Trapping, Taking, Trade and Poisoning of wild birds.
<https://flightforsurvival.org/wp-content/uploads/2021/06/IKB-National-Action-Plan-format-and-guidance.pdf>

Ublažavanje zakona na Cipru: nazadovanje za 20-godišnji napor u zaštiti migratornih ptica

U prosincu 2020. vlada Cipra usvojila je amandman na nacionalni Zakon o divljim vrstama ptica i divljači kojim se smanjuje kazna na licu mjesta za kazneno djelo nezakonitog ubijanja (upotrebom ljepila ili sačmarice) do 50 ptica pjevica s 2000 eura na samo 200 eura. Od toga su 14 vrsta ptica pjevica slučajno ciljane vrste krivolovaca koje se prodaju restoranima za poznato i ilegalno jelo pod nazivom ambelopoulia.

Ovakav razvoj situacije narušava 20-godišnji napor u zaštiti migratornih vrsta od nezakonitog ubijanja na Cipru. BirdLife Cipar već je zabilježio rast u nezakonitom hvatanju upotrebom mreža i ljepila unutar područja Republike Cipar za jesen 2021.

Unatoč golemom trudu BirdLife Cipra da spriječi usvajanje tog zakona, naglašavajući da tako niske kazne nisu ni zastrašujuće ni kažnjavajuće za sudionike nezakonitog ubijanja zaštićenih vrsta, zakon je odobren. BirdLife Cipar je zbog donošenja tog katastrofalnog zakona pokrenuo

peticiju u siječnju 2021. tražeći ukidanje ublažavanja i skupio 13.700 potpisa. Također, BirdLife Cipar aktivirao je BirdLife partnere iz EU da potpišu zajedničko pismo u kojem izražavaju svoju zabrinutost zbog nazadovanja u zaštiti migratornih ptica; ukupno 22 partnera podržalo je pismo. Potpisi i pismo predani su predsjednici ciparskog parlamenta pozivajući je na poduzimanje radnji za zaštitu naše zajedničke prirodne baštine.

BirdLife Cipar iznio je slučaj i na razinu EU-a zbog čega je povjerenik EU-a za okoliš Virginijus Sinkevičius pozvao na poništenje ovog amandmana u pismu iz 12. listopada 2021. Nadamo se i očekujemo da će Europska komisija nastaviti s pritiscima prema Cipru da poništi ublažavanje zakona.

Provedba zakona

Vlade u regiji Sredozemlja utvrdile su da je provedba zakona najslabija točka u suzbijanju nezakonitog ubijanja ptica. Projektno partnerstvo podržalo je lokalna tijela za provedbu zakona u prijavama krivolova na ptice, prikupljanju dokaza, razvijanju kapaciteta putem civilne straže i pružanju stručne obuke i edukativnih materijala za policijske službenike.

Ova vrsta terenskog rada vrlo je zahtjevna. Projektni partneri razvili su specijalizirane mreže volontera kako

bi pomogli tijelima za provedbu zakona u njihovom terenskom radu. Organizacije su izradile svoje protokole za privlačenje, obuku i motiviranje volontera. Zahvaljujući ovakvom pristupu, sudjelovanje volontera bilo je od velike koristi u svim državama i omogućilo dodatni kapacitet za praćenje aktivnosti nezakonitog ubijanja ptica.

Početak 2021., u sklopu projekta objavljeno je sveobuhvatno izvješće s [preporukama o provedbenom lancu](#)⁶ koje se bavi glavnim izazovima pri suzbijanju nezakonitog ubijanja ptica u praksi u četiri države projekta.

⁶ Herrero Cangas B. et al. (2021). The Enforcement Chain – can it effectively address the Illegal Killing of Birds in four Mediterranean countries?
<https://flightforsurvival.org/wp-content/uploads/2021/05/LIFE-B3-Policy-Recommendation-Report.pdf>

Operacija Opoziv: kako se civilni volonteri suprotstavljaju krivolovu

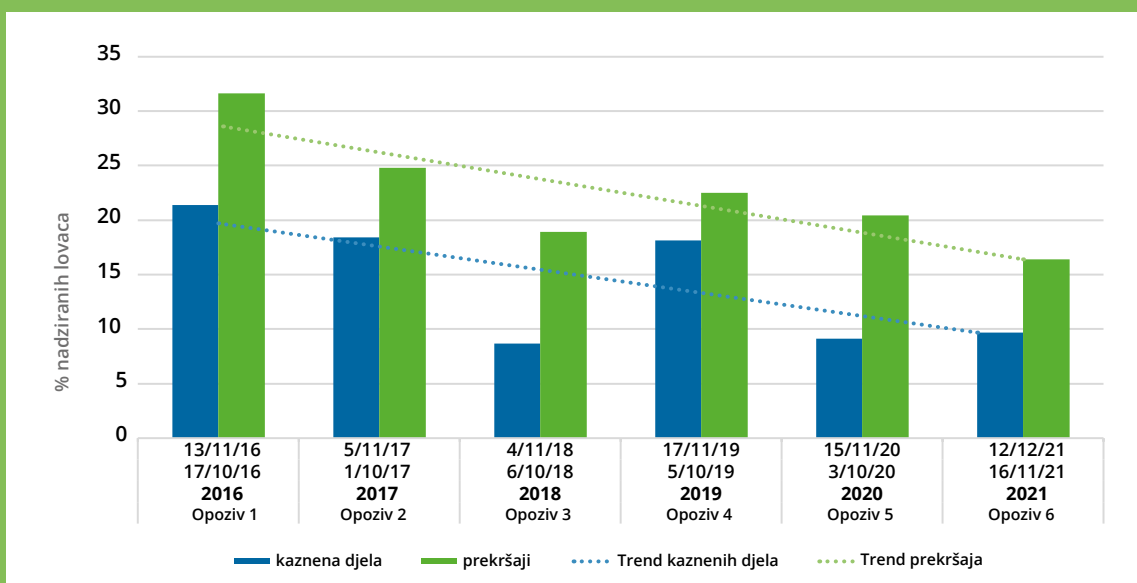
Nacionalni okvirni zakon o lovstvu u Italiji daje nevladinim organizacijama za okoliš i poljoprivrednim i lovačkim udrugama pravo imenovanja lovočuvara volontera. Regionalna tijela organiziraju tečajeve obuke i ispite za stjecanje zvanja lovočuvara volontera. Nakon polaganja ispita, volonteri postaju ovlašteni javni službenici s ograničenim ovlastima: mogu provjeravati isprave lovaca i njihove torbe za divljač; mogu izreći administrativne sankcije i prijaviti svako utvrđeno kazneno djelo pravosudnim tijelima ili policiji. Lovočuvari ne smiju oduzimati oružje, odnosno sredstva upotrijebljena za ubijanje životinja, to može učiniti jedino policija.

Cilj operacije Opoziv je borba protiv upotrebe elektroničkih vabilica (magnetofona) koje su zabranjene, ali često se upotrebljavaju u lovu na ševe i drozdove. Operaciju Opoziv pokrenuli su lovočuvari volonteri Lipua, a uključeno je i pokrajinsko zapovjedništvo CUFA-e (specijalna grana karabinjera koja se bavi kriminalom povezanim s divljom florom i faunom). Na svaki izlaz na teren odlaze barem dvoje lovočuvara Lipua i jedan član CUFA.

Provjere nisu nasumične. Cilj su lovci za koje se sumnja da upotrebljavaju elektroničke vabilice. Posjeti su češći u područjima gdje ima više lovaca. Lovočuvari u civilu prilaze pješke kako bi čuli upotrebljavaju li se vabilice ili ne. To se može utvrditi po vrsti zova jer se ponavlja, ravnomjeran je i naročito glasan. Tijekom te aktivnosti otkriju se i krivolovci koji love zaštićene vrste i/ili love u zaštićenim područjima.

Učinkovitost (mjerena brojem izrečenih kazni i kaznenih prijava koje je podnijela policija) jasno ukazuje na postojanje fenomena, ali uslijed sveprisutne kontrole područja i službenih prijava podnesenih tijekom godina trend je u značajnom padu. Od 2016. do 2021. učestalost kaznenih djela pala je s 21,4% na 9,7%, a administrativnih sankcija s 31,6% na 16,4%.

Otkrivena učestalost nezakonitog ubijanja ptica

Uklanjanje ilegalne infrastrukture u svrhu zaštite ptica močvarica u Hrvatskoj

Uklanjanje ilegalne čeke na rijeci Dravi.
Fotografija: BIOM

Od 2017. BirdLife partner u Hrvatskoj Udruga BIOM, u suradnji s vladinim institucijama, uklonila je 25 ilegalnih objekata za krivolov na ptice močvarice u dolini Neretve i akumulaciji hidroelektrane Donja Dubrava. Vladine institucije, ponajprije javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima, angažirale su i niz drugih institucija da podrže uklanjanje ilegalnih čeka, uključujući inspekciju zaštite prirode, vatrogasce, policiju, čak i Hrvatsku gorsku službu spašavanja.

BIOM je na terenu prvo zabilježio točne lokacije objekata te fotografirao objekte i dokaze krivolova (potrošene čahure, mamce). Pošto su oba područja zaštićena, BIOM je kontaktirao čuvare prirode zaštićenih područja koji su provjerili zakonski status objekata – ako nisu zabilježeni u lovno-gospodarskoj osnovi, to su ilegalne čeke bez dozvole. Tijekom nedavnih operacija svi zabilježeni objekti bili su ilegalni. Čuvari prirode zatim su poslali prijavu Državnom inspektoratu kako bi dobili odobrenje za uklanjanje objekata. Nezakonito sagrađeni objekt može se prijaviti i lokalnim tijelima, odnosno nadležnom policijskom službeniku koji je ovlašten narediti uklanjanje bespravno izgrađenih jednostavnih objekata.

Nakon dobivanja ovlaštenja BIOM je započeo uklanjanje objekata. U delti Neretve bili su uključeni BIOM, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije, vatrogasci i policija. U Donjoj Dubravi sudjelovali su Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode, Javna ustanova PRIRODA Varaždinske županije, Hrvatska gorska služba spašavanja, jedno lokalno komunalno poduzeće i BIOM. Ovisno o položaju i složenosti objekta bilo je neophodno pažljivo isplanirati opremu i resurse za uklanjanje.

Tijekom uklanjanja poželjna je policijska zaštita kako bi spriječila moguće napade na osobe koje uklanjaju objekt. Jedan od pozitivnih ishoda je i mogućnost ponovne upotrebe materijala od kojih je sagrađen ilegalni objekt. U delti Neretve BIOM je zajedno s lokalnom djecom izgradio hranilice za ptice od ostataka ilegalnih čeka.

Podizanje svijesti i edukacija

Naša zajednička kampanja Let za opstanak – predstavljena u istaknutim tekstovima – obuhvatila je približno 15 milijuna ljudi tijekom trajanja projekta. Interakcija s kampanjom bila je najveća za vrijeme proljetne i jesenske migracije – podržana lokalnim javnim događanjima organiziranim u sve četiri zemlje projekta i šire. Tijekom 2020. i 2021. pandemija Covid-19 uzrokovala je veliki prekid u održavanju događanja uživo, što je dovelo do zamjene većine aktivnosti online webinarima i radionicama. Unatoč tom prekidu projektno partnerstvo uspjelo je organizirati širok spektar događanja na temu nezakonitog ubijanja ptica a s ciljem podizanja svijesti. Događanja su, između ostalog, sadržavala simulacijske igre, predavanja u sklopu edukativnog kampa za prstenovanje ptica, dramske improvizacije, putujuću izložbu, izložbu fotografija divlje flore i faune i informativni štand na nacionalnoj utrci ptica. Izrađeni su i tiskani informativni materijali za različitu ciljnu publiku, uključujući stripove, informativne brošure, knjižice za prepoznavanje ptica, crteže i natpisne ploče. (za više informacija pročitajte istaknuti tekst)

Osim međunarodne kampanje, partnerstvo je organiziralo nekoliko nacionalno prilagođenih kampanja:

Trening prepoznavanja ptica
Fotografija: BIOM

CIPAR

Umjetnički mural na zidu škole - uhvaćena crnokapa grmuša (*Sylvia atricapilla*).

Fotografija ©BirdLife Cipar

HRVATSKA

U Hrvatskoj - U ljeto 2019. BIOM je vodio kampanju protiv predložene promjene za produženje trajanja lovnih sezona, što se protivi odredbi Direktive o pticama kojom su ptice zaštićene tijekom sezone parenja. BIOM se zalagao za skraćivanje lovnih sezona na prepelice (*Coturnix coturnix*) čiji je broj u padu. Kampanja je uvelike doprinijela odluci za skraćivanje sezona za tri tjedna. U rujnu 2021. BIOM je vodio gerilsku radio kampanju na 44 radijske postaje širom države protiv krivolova na prepelice upotrebom vabilica. Zahvaljujući tome, BIOM je zaprimio povećan broj dojava o upotrebi vabilica od lovaca, poljoprivrednika i ostalih građana.

ITALIJA

U Italiji - Lipu je pokrenuo kampanju pod nazivom #StopBracconaggio (#ZaustavimoKrivolov #StopKrivolov) i predao vladi peticiju s više od 180.000 potpisa sa zahtjevom za usvajanje strožih kazni za krivolovce. Na jugu Sardinije, gdje je krivolov raširen, izradili su mural koji je privukao pažnju znanstveno-popularnog časopisa Focus i njegovih profila na društvenim mrežama. Lipu je promovirao kampanju i u zračnoj luci Cagliarija i na autobusnim stanicama grada.

Plakat na autobusnoj stanici
Fotografija: LIPU

GRČKA

HOS je izradio video spot⁷ protiv nezakonite trgovine pticama pjevica kao kućnih ljubimaca koji je pogledalo više od 2,5 milijuna ljudi tijekom kampanje za podizanje svijesti. Kampanja se istovremeno odvijala na televiziji i radio postajama te na društvenim mrežama. Rezultat kampanje bio je 30% veći broj prijavi hvatanja/trgovine/držanja u kavezu divljih ptica u prvoj četvrtini 2022. godine (u usporedbi sa zadnjom četvrtinom 2021.). Edukativne aktivnosti HOS-a bile su usredotočene na poticanje mlađe generacije na odbacivanje „tradicije“ krivolova na ptice. Edukatori o okolišu provodili su aktivnosti pomoću raznih metoda poput igara, pričanja priča i glume kako bi zadobili pažnju djece različitih uzrasta. Preko 3500 školske djece pohađalo je edukativne aktivnosti HOS-a.

Edukacija o okolišu
Fotografija: HOS

⁷ Hellenic Ornithological Society, (2022) "Divlje ptice pripadaju prirodi" - TV spot.
https://www.youtube.com/watch?v=6SKEVEB_Cow

Let za opstanak – kampanja za suzbijanje nezakonitog ubijanja ptica

Grupna fotografija s međunarodne radionice projekta LIFE ABC
Fotografija: BirdLife ECA

Let za opstanak zajednička je kampanja BirdLifea kojom se podiže svijest o nezakonitom ubijanju ptica na preletničkom afričko-euroazijskim putu i aktivnostima očuvanja koje se provode u borbi protiv ovog sramotnog fenomena. Svake godine naša publika ima priliku pratiti čarobna putovanja nekih veličanstvenih migratornih vrsta ptica tijekom kojih ih izlažemo različitim opasnostima, a suočavaju se i s nekim od najgorih crnih točaka nezakonitog ubijanja duž afričko-euroazijskog puta.

Kampanju koordinira BirdLife Europe, ali autori priča su različiti BirdLife partneri duž cijelog preletničkog puta. Najvažnija značajka kampanje je uključivost: daje i pojačava glas svih partnera koji se bore protiv nezakonitog ubijanja ptica.

BirdLife dijeli članke kroz intenzivnu prisutnost na društvenim mrežama tijekom najveće migracije. Za vrijeme trajanja projekta kampanja je obuhvatila više od 15 milijuna ljudi i pomogla učvrstiti moralno neprihvaćanje nezakonitog ubijanja ptica kod šire publike.

flightforsurvival.org

Procjena socioekonomskog utjecaja

Socioekonomska pitanja važan su pokretač nezakonitog ubijanja i uzimanja ptica iz prirode u svrhu prodaje restoranima, lovnog turizma, sportskog lova ili tržišta ptica za kućne ljubimce. Našim projektom analizirani su socioekonomski pokretači koji su identificirani kao važni čimbenici kod nezakonitog ubijanja ptica u relevantnim državama projekta.

Međutim, provesti sveobuhvatnu i detaljnu analizu na tako velikom geografskom području bilo je izvan okvira ovog projekta. Zato smo se usredotočili na manje opsežan kvalitativni pregled opaženih učinaka na odabrane grupe dionika i ciljana područja uz podršku akademika i tima vanjskih stručnjaka za istraživanje javnog mijenja.

Ne postoji jedinstven protokol za proučavanje motivacije i profila osoba koje koriste različite tehnike nezakonitog ubijanja ptica unutar različitih projektnih područja. Međutim, dobiveni rezultati pomogli su pri oblikovanju projektnih aktivnosti i komunikacije i pružili bolji uvid u motivaciju tih osoba.

Nekoliko zaključaka do kojih smo došli nakon socioekonomskih studija:

ITALIJA

U Italiji - Lipu je proveo istraživanje za procjenu društvene prihvatljivosti nezakonitog ubijanja ptica među mladima (18 – 30) na Sardiniji. Rezultati pokazuju koliko je važno ostati usredotočen na problem krivolova. Također se vidi da sve više mladih doživljava krivolov kao nešto negativno. Druga studija pružila je precizan opis potrošača nezakonito ubijenih drozdova. Prema rezultatima 30% ispitanika jelo je nezakonito ubijene drozdove; potrošači su u prosjeku stariji od 55 godina i konzumiraju ovakva nezakonita jela prosječno jednom godišnje.

HRVATSKA

U Hrvatskoj - Manje od polovice ispitanika u 2022. izjavilo je da bi prijavilo krivolov na ptice. Čini se da, iako velika većina osuđuje takvo nezakonito djelo, opći stav ljudi je izbjegavanje aktivnog prijavljivanja krivolova nadležnim tijelima

CIPAR

Na Cipru - Ispitanike se pitalo o konzumaciji ptica pjevica, 17% je odgovorilo da su jeli ptice pjevice, dok je preostalih 83% odgovorilo negativno. Konzumacija ptica pjevica prevladava kod muškaraca (80%), a većina njih su i lovci. Većina ispitanika koji su izjavili da jedu ptice pjevice jedu ih kod kuće s prijateljima i obitelji (65%), dok u restoranima jede njih 30%. Razlozi konzumacije ptica pjevica su: okus, provedenje vremena s prijateljima, tradicija.

GRČKA

HOS je proveo studiju socioekonomskog utjecaja hvatanja i trgovine divljim pticama. Metoda istraživanja usmjerena je na analizu pogleda, stavova i ponašanja počinitelja, na dubinske intervjue s nadležnim tijelima i javnošću i na obradu dostupnih podataka. Ekonomski utjecaj procijenjen je pomoću dostupnih cijena u trgovinama kućnih ljubimaca, tržnicama i na internetu. Na osnovi stvarnih zapljena na tržnicama u državi, profit od ptica kojima se nezakonito trguje procijenjen je na 13.000 do 82.000 eura godišnje, ako se uzme u obzir da cijena svake ptice varira ovisno o prodavaču.

REZULTATI: KOLIKO JE PTICA SPAŠENO PROJEKTOM?

Illegalno nastrijeljen sivi sokol (*Falco peregrinus*)
Fotografija: LIPU

Utjecaj našeg rada teško je mjerljiv jer je promjena ponašanja spori proces. Većina aktivnosti edukacije i podizanja svijesti održanih danas odrazit će se pozitivno tek za nekoliko godina kad će sljedeća generacija smatrati lov s ljepljivom barbarskim činom, a konzumaciju jela ambelopoulia odvratnom. Također, znamo i da uklanjanje nezakonitih mreža za lov ptica neće dugoročno zaustaviti nezakonito ubijanje ptica, nego se to događa promjenom ljudskih emocija i stavova.

Naši podaci o razini nezakonitog ubijanja ptica s praćenih područja crnih točaka tijekom projekta pokazuju prosječno smanjenje nezakonitog ubijanja ptica za 25-30%. Smanjenje se, međutim, ne može pripisati samo naporima projekta. Na primjer, ograničenje putovanja za vrijeme pandemije COVID-19 uvelike je utjecalo na razine nezakonitog ubijanja ptica: utjecalo je na lovni turizam, dostupnost i životni standard.

Imajući na umu ove čimbenike, naša konzervativna procjena smanjenja nezakonitog ubijanja ptica izražena u brojkama je 450 do 750 tisuća pojedinačnih ptica (mjereno relevantnim pokazateljima, na primjer broj pucnjeva, mreža, žrtava) spašenih u 2022. godini (završna godina projekta) u usporedbi s početnom godinom (2018.). To znači više od milijun spašenih ptica tijekom cijelog razdoblja projekta (2018. – 2022.).

Lako, postoji mogućnost da su se krivolovci zapravo premjestili u druga, manje kontrolirana područja i nastavili s nezakonitim ubijanjem ptica. Partnerstvo će stoga nastaviti s javnom kampanjom i podizanjem svijesti na razini cijele države, a i šire kako bi osiguralo da se nezakonita poslovanja ne šire izvan našeg dometa.

ZAKLJUČAK

Naša postignuća na projektu dokazuju da se nezakoniti lov na ptice može značajno smanjiti kroz ciljane aktivnosti. Međutim, mijenjanje društvenih normi i dugoročno rješavanje problema nezakonitih aktivnosti zahtjeva kontinuirani napor civilnog društva i vladinih institucija. Na svim organizacijskim i političkim razinama potrebno je i dalje zadržati pažnju kako bi se učvrstio naš uspjeh u regiji.

Za postizanje trajnih rezultata moramo promijeniti ponašanje i stav prema dugogodišnjoj tradiciji unutar lokalnih zajednica. Lipu je započeo s edukacijom pred puno godina i sada se vide rezultati. Taj pristup se zato primijenio na drugim lokacijama gdje postoje ozbiljni problemi s nezakonitim ubijanjem ptica. Kombinacijom naših aktivnosti i sličnih napora drugih projekata i partnerskih organizacija, već smo uspjeli proširiti opseg našeg utjecaja izvan

partnerstva projekta LIFE Against Bird Crime prenašajući najbolje prakse mjera zaštite poput sheme praćenja nezakonitog ubijanja ptica, edukativnih metoda, sudjelovanja volontera, zajedničkih ophodnji i tajnog nadzora. Projekt ima dobar potencijal da se replicira na razini EU-a i šire, posebno u zemljama kandidatima za EU, ali i na Bliskom istoku i u Sjevernoj Africi gdje je nezakonito ubijanje ptica također veliki problem.

Čvrsta suradnja unutar projektnog konzorcija, ali i unutar šireg partnerstva BirdLifea, i sudjelovanje vladinih institucija i drugih dionika omogućuju ojačani kapacitet. Među ljubiteljima prirode postoji povećana svijest, politički zamah i djelotvorno znanje što zajedno nudi jedinstvenu mogućnost za nastavak značajnog smanjenja nezakonitog ubijanja ptica u Sredozemlju kroz daljnju provedbu naših strategija.

ZAHVALE

BirdLife International/BirdLife Europe: Willem Van den Bossche, Lilla Barabas, Christopher Sands, Gui-Xi Young, Honey Kohan, Jeremy Herry, Marianna Colonna, Naima Crotti, Julian Bacus, Barbara Herrero, Nada Tosheva, Marcia Pereira, Stefania Macchioni, Angelo Caserta, Martin Harper, Ariel Brunner, Sophie Ruysschaert, Irene Marchi, Peter Swaalen, Caroline Herman, Jessica Williams, Ivan Ramirez, Vicky Jones, Colette Sotrinis, Alessandra Cappelli, Barend van Gemerden, John Byrne, Tris Allison, Margaret Sessa-Hawkins

Lipu: Giovanni Albarella, Claudio Celada, Maristella Filipucci, Umberto Gallo-Orsi, Gigliola Magliocco, Andrea Mazza, Andrea Benvenuti

HOS: Manolia Vougioukalou, Konstantina Ntemiri, Roula Trigkou, Nadia Sideri-Manoka, Georgia Alexopoulou, Vasilis Papadopoulos, Martin Gaethlich, Michalis Vafeiadis, George Sgouros, Dora Papaspyrou, Aris Manolopoulos, Dimitris Gazis

BirdLife Cipar: Tassos Shialis, Martin Hellicar, Elena Markitani, Markos Charalambides, Christia Alexandrou, Myria Achilleos, Melpo Apostolidou

Udruga BIOM: Mate Zec, Vedran Lucić, Biljana Aljinović, Ivana Šarić Kapelj, Bolesław Słociński, Iva Naglič Dolić, Goran Šikić, Željka Rajković, Ivan Budinski, Dubravko Dender, Ivana Selanec, Ante Kodžoman, Iva Šoštarić, Hrvoje Čepnja, Ana Trcol, Silvana Menđušić, Ivana Karačonji, Snježana Babić, Tomislav Kukec, Iva Domić, Velimir Bašek, Nikola Ščurec, Nikola Želimorski

An Bollen (**NEEMO**), Gustavo Jurado Becerra (**CINEA**), Stephan Ferger (**EuroNatur**), Nicola Crockford (**RSPB**), David de la Bodega i Jorge Orueta (**SEO/BirdLife Španjolska**), STRIX Environmental Consultancy

Nakladnik: Stichting BirdLife Europe/ BirdLife Europe and Central Asia

Grafičko oblikovanje: JQ&ROS Visual Communications (jqrosvisual.eu)

Donatorski kredit: Tiskano uz financijsku potporu Programa LIFE Europske unije

Kontakt: Dr. Lilla Barabas, BLECA Flyways Officer. E-mail: lilla.barabas@birdlife.org

Zahvaljujemo svima koji BirdLifeu i njegovim partnerima omogućuju borbu protiv nezakonitog ubijanja ptica. Stichting BirdLife Europe zahvaljuje na financijskoj potpori Programu LIFE Europske komisije. Sav sadržaj i sva mišljenja izraženi na ovim stranicama isključiva su odgovornost organizacije Stichting BirdLife Europe.

www.flightforsurvival.org

www.birdlife.eu

